GAZETA KRAKOWSKA

Nro 28.

Z KRAKOWA DNIA 5 KWIETNIA 1820 ROKU WE SRODĘ

Z Madrytu d. 8 Marca.

Nagle nastąpiła tu wielka i ważna odmiana. N. Król przyiął konstytucyią Stanów.

Nadzwyczayna Dworska Madrycka Gazeta z dnia 7 zawiera następuiący urzędowy artykuł:

Sekretarz Stanu i Minister Sprawiedliwości Margr. Mataflorida udzielił Xciu Infantado, Prezesowi naywyższey rady Kastyliyskiey, następuiący wyrok Królewski:

"Gdy Królewska moia Rada stanu poznać mi dała, iak dalece zwołanie Stanów przyłożyłoby się do dobra Monarchii, powoduiąc się zatem iey radą, ponieważ zgadza się z zasadami, które zaprzysiągłem, chcę, aby Stany niezwłocznie zwołane zostały. Rada stanu przedsięweźmie więc naydogodnieysze środki, aby życzenie moie dopełnionem zostało, i aby prawni Reprezentanci, opatrzeni przyzwoitemi pełnomocnictwami wysłuchanemi byli. Tym sposobem wszystko, czego tylko dobro powszechne wymaga, będzie uskutecznionem. Reprezentanci ludu przekonanemi bydź mogą, iż znaydą mnie do tego wszystkiego gotowym, czego tylko dobro kraiu i szczęście ludu moiego, który tyle dał mi dowodów swey wierności, wymagać będzie. Ażeby zaś naymnieysza nie zaszła zwłoka, wydaię WPanu ninieyszy rozkaz, aby natychmiast był uskuteczniony."

"Z wyraźnego J. K. M. rozkazu przesełam WPanu ten wyrok, aby Rada stanu stósowała się do niego i bez zwłoki poczyniła to wszystko, czego tylko dobroczynne zamiary J. K. M. wymagaią. Boże zachoway WPana w długie lata! — W pałacu d. 6 Marca 1820.

Taż Gazeta z d. 8 Marca ogłosiła następuiący artykuł urzędowy:

"Król, Pan nasz, raczył do Sekretarzów stanu wszystkich wydziałów wydać następuiący wyrok:

"Dla uniknienia zwłoki, którаby z niepewności względem uskutecznienia wczorayszego moiego wyroku, tyczącego się niezwłocznego zwołania Stanów, w Radzie stanu nastąpić mogła, i gdy powszechna wola ludu słyszeć się dała, postanowiłem przeto zaprzysiądz konstytucyią,

która przez nadzwyczaynie zgromadzone w r. 1812 powszechne Stany ogłoszoną została. Donoszę wam o tem, abyście ninieyszy własną moią ręką podpisany wyrok, iak nayśpiesznicy ogłosili. W pałacu d. 7 Marca 1820.

Ogłoszenie ostatniego ważnego wyroku z dnia 7 przyięła publiczność Madrycka z wyrażeniem nayżywszey radości. Lud gromadził się kupami na plac zamkowy i pozdrowił N. Króla, Królową i wszystkich Infantów wyrazami radości. Powszechnemi okrzyki były: Niech żyie Król! Niech żyie Religiia! Niech żyie Konstytucyia! Nie zaszła naymnieysza zdrożność.

Z Paryża d. 17 Marca.

Rewolucyia w Hiszpanii! — Dzień 1 Stycznia i pierwsze dni Marca stanowią nową epokę, która w dzieiach Hiszpańskich będzie na zawsze pamiętną. Hiszpaniia otrzymała nowe urządzenie, ponieważ Król d. 7 przyiął uchwaloną przez Stany w r. 1812 konstytucyią. Oto są dalsze o ważnem tem zdarzeniu doniesienia:

Z Bordeaux d. 12 Marca.

Nadzwyczayny goniec, który tu wczoray w wieczór z Madrytu przybył, przywiosł wiadomość, iż Król Hiszpański przyiął konstytucyią Stanów. Podług listów, które tenże goniec przywiozł zebrało się około 40,000 ludzi, żołnierzy i pospolstwa przed zamkiem Aranjuez. Monarcha pokazał się ludowi i oświadczył, iż przyymuie konstytucyią. Zebrane mnostwo cofnęło się zaraz przy okrzykach: Niech żyie Król! Niech żyie konstytucyia! — Reskrypt Królewski d. 3 Marca ustanawiaiący dyktatorską radę i nakazuiący wszystkiem kollegium podawanie iey zdań swoich względem ulepszenia kraiu, nie był dostateczny. Wszystkie kollegiia oświadczyły, że dyktatorska rada nie będzie już skutkuiącą, i że nie pozostaie, iak zwołanie Stanów Królestwa. D. 6 gdy coraz bardziey powiększało się zaburzenie, zebrała się także Rada stanu i oświadczyła się za powyższem zdaniem. — Tak więc powstanie Quiroga pociągnęło za sobą następności, których w początkach niepodobna było przewidzieć.

Z Dziennika Konstytucyonisty.

Nastąpiła iuż w Hiszpanii rewolucyia. W Madrycie zaszło wielkie zdarzenie, w moc którego lud Hiszpański używać będzie wolności, którey od dawna pragnął. — Reskrypt Królewski z dnia 3 nie zaspokoił umysłów. Powszechne nieukontentowanie i niepomyślne doniesienia, które zewsząd nadchodziły, nakłoniły Króla do wyroku pod dniem 6tym (iak wyżey z Madrytu) Wyrok ten nie odpowiadał iednak powszechnemu oczekiwaniu, i wszędzie, gdzie był poprzylepiany pood[illegible]wany został. "Naród Hiszpański (krzyczano wszędzie) żąda konstytucyi r. 1812 iako iedynie prawney, a żadney inney!,, — Gdy to powszechne życzenie coraz głośnieyszem się stawało, wydał zatem Król nazaiutrz d. 7 wyrok (iak wyżey z Madrytu.)

Z Gazety Francyi.

Król Hiszpański znaglonym został do zaprzysiężenia konstytucyi Stanów r 1812 nowem odpadnieniem Hr. Abisbal (Jenerała Odónnel). Rzeczony Jenerał wyszedł d. 4 z pułkiem noszącym nazwisko Cesarza Alexandra z Madrytu i ogłosił konstytucyią w Ocana o 10 godzin drogi od Madrytu. Pułk ten przeznaczony był do zaprowadzenia konwoiu

dla wsparcia Jenerała Freyre. Wraz z pułkiem Alexandra przeszedł także do powstańców pułk jazdy. — Hr. Abisbal był członkiem rejencyi podczas uchwalenia konstytucyi przez Stany. Rozkaz do ogłoszenia iey iest przez niego podpisany. Wiadomo iest, że on w Lipcu r. z. był Gubernatorem Kadyxu, gdy w obozie pod Vittoria w Porto S. Maria wybuchnął rokosz woyska. On to kazał Pułkownika Quiroga, teraźnieyszego Naczelnika powstańców na wyspie Leon, i wielu innych officerów uwięzić. Jak zapewniaią, nim d. 4 z Madrytu odiechał, ucałował rękę Króla i przyrzekł, iż ostatnią krwi kroplę za niego wyleie. Przybywszy iednak do Ocana zapomniał o swem przyrzeczeniu. — Jenerał Ballasteros mianowany iest dowódcą Madrytu, i d. 8 Marca obiął to dowództwo. Wszystkie osoby za polityczne mniemania uwięzione, równie iak więźnie Jnkwizycyi zostali uwolnionemi. Miasto Madryt, równie iak Pałac Królewski były oświeconemi, i gdy Król powracał z przechadzki, był od ludu radosnemi okrzykami witany. — Saragossa oświadczyła się d. 5 Marca za konstytucyią. Gazeta tamteysza z d. 6 zawiera doniesienie o wykonaniu przysięgi na konstytucyią przez władze tamteysze, na których czele znaydował się Margr. Laran, Jenerał kapitan tey prowincyi, tudzież były Minister skarbowy Margr. Garay i wielu Jenerałów. Oviedo, stolica Asturyi, i miasto St. Ander poszły za przykładem Galicyi. — Jenerał Freyre nie mógł woysk swoich wstrzymać i wszystkie oświadczyły się za konstytucyią.

Z Dziennika Sporów.

Wielkie zdarzenia, które w Hiszpanii zaszły, nie mogą bydź dla kochaiących prawną konstytucyyną Monarchiią, iak zaspokaiaiącemi. W chwili, gdy Król Hiszpański chciał się spokoynie wz lędem nowey konstytucyi z narodem naradzać, uyrzał się przez rewolucyynego ducha zniewolonem do zwołania Stanów r. 1812 dla zapobieżenia rozlewowi krwi i dalszemu zbroynemu powstaniu. — Gdy wyrok Królewski z d. 7 Marca ogłoszony został, po wszystkich ulicach rozlegały się okrzyki: Niech żyie Król! Niech żyie konstytucyia! Król pokazał się kilkokrotnie na ganku swoiego pałacu i z okrzykami radości od zebranego licznie ludu był przyymowany. Oby naród Hiszpański był mędrszy i szlachetniey myślący, niżeliśmy niegdy byli! Konstytucyia iest wprawdzie z niektórych względów niekształtnym rysem, i dać może do wielu kłótni powód, zaręcza wszelako konstytucyyne prawa i własność a zatem ani dobra Kościelne, ani maioraty szlachty nie zdaią się bydź zagrożonemi. Oby lud miał zawsze w pamięci artykuł konstytucyi, który obowiązuie bydź sprawiedliwem i dobrem. — Król miał d. 6 b. m. mianować stósownie do przepisu konstytucyi 7 Ministrów. Zapewniaią, iż w liczbie ich znayduie się P. Agar (prezes junty powstania w Galicyi). — Miasto Pampelona ogłosiło także konstytucyią, i Jenerał Mina zaniechał zaraz uzbraiań przeciw temu miastu. W wszystkich częściach Hiszpanii ustała teraz walka; oby tylko na zawsze!

Z Dziennika Paryzkiego.

List z Madrytu pod d. 8 Marca w wieczór zawiera co następuie: — Po ogłoszeniu obu ostatnich wyroków tak Król, iako i Królowa i rodzina Królewska po-

kazuią się na ganku pałacu i radosnemi okrzykami od ludu są pozdrawianemi. Dziś rano zaciągnął lud w powozie Jenerała Ballasteros, który mianowany iest Naczelnym Wodzem środkowego woyska, na plac, na którym założono kawał marmóru, który nazwano Konstytucyynym kamieniem. — Dziś w wieczór przechodził się Król po Prado, i mnostwo ludu witało go z zapałem. Spokoyność stolicy nie była na chwilę przerwana.

Konstytucyia Stanów, którą Król Hiszpański przyiął, była d. 18 Marca 1812 w Kadyxie przez Stany uchwalona; podobna iest w części do Francuzkiey r. 1791 i składa się z 384 artykułów, a z tych celnieyszemi są: —— Samowładność iest istotnym udziałem narodu, który ma wyłączne prawo stanowić kardynalne prawa. Religiią Hiszpańskiego narodu iest i będzie nazawsze iedyna prawdziwa Katolicka. Narod broni iey i zabrania każdey inney publicznego wyznawania. Rząd Hiszpańskiego narodu składa się z umiarkowaney Monarchii. Moc stanowienia ustaw iest przy Stanach z Królem. Wykonanie ich należy do Króla. 1) Stany odbieraią przysięgę od Króla i Następcy tronu, Xcia Asturyi i od Rządu; 2) stanowią względem domyślnego lub prawnego następstwa tronu; 3) obieraią wczasie potrzeby Rejenta lub Rejentkę i oznaczaią ich władzę; 4) wnoszą i stanowią ustawy; 5) daią przed zatwierdzeniem zezwolenie na traktaty przymierza, posiłkowe i handlowe; 6) zezwalaia lub odmawiaią wniyścia woysk obcych do Królestwa; 7) uchwalaią lub znoszą zaprowadzone przez konstytucyią sądowe i inne władze; 8) na propozycyią Króla stanowią corocznie ilość siły lądowey i morskiey na czas pokoiu i woyny; 9) wydaią rozporządzenia względem milicyy; 10) roztrząsaią wydatki administracyi; 11) oznaczaią roczne podatki; 12) w przypadku potrzeby uchwalaią na narod pożyczkę; 13) zatwierdzaią podział podatków po prowincyiach; 14) dochodzą i zatwierdzaią użycie publicznych pieniędzy; 15) stanowią celne komory i przepisuią cła; 16) stanowią wartość, wagę i gatunek monet; 17) maią dozor co się tycze administracyi lub przedarzy dóbr narodowych; 18) oznaczaią wagi i miary w kraiu; 19) maią prawo ożywienia wszelkiemi sposobami przemysłu kraiowego; 20) przepisuią powszechny plan oświecenia kraiowego i zatwierdzaią plan edukacyi Xcia Asturyi; 21) zatwierdzaią rozporządzenia tyczące się policyi i zdrowia; 22) wolność druku zostaie pod ich opieką; 23) dozieraią, aby Ministrowie i publiczni urzędnicy pociągnionemi byli do odpowiedzialności; 24) maią prawo dać zezwolenie lub onego odmowić na wszystkie akta, które są konstytucyią oznaczone. Osoba Królewska iest święta, nietykalna, i nie podlega żadney odpowiedzialności. Oprocz prerogatywy sankcyionowania i wykonania ustaw, wydaie Król 1) wyroki, rozporządzenia i instrukcyie, iakie zapotrzebne sądzi do uskutecznienia ustaw; 2) ma baczenie na szypkie i ściśle wydzielanie sprawiedliwości w kraiu; 3) wydaie woynę, zawiera i zatwierdza pokoy, doniosłszy wprzod Stanom o swoich powodach; 4) mianuie na wniosek rady stanu na wszystkie cywilne i kryminalne sędziowskie urzędy; 5) na wszystkie cywilne i woyskowe stopnie; 6) na Biskupstwa i duchowne prebendy, i t. d. 7) udziela wszelkiego rodzaiu honorowe godności;

8) Ma naywyższą władzę nad siłą lądową i morską i mianuie dowodców; 9) rozrządza zbroyną siłą wedle okoliczności; 10) kieruie dyplomatycznemi i handlowemi sprawami z Mocarstwami zagranicznemi, mianuie ambassadorów, posłów, konsulów, i t. d. 11) kieruie mennicą, ieżeli moneta pod iego imieniem i wizerunkiem iest bita; 12) rozrządza publicznemi pieniądzmi na każdą odnogę administracyi; 13) ułaskawia winnych, ieżeli to nie sprzeciwia się ustawom; 14) podaie Stanom proiekta do ustaw lub do reform, iakie sądzi bydź dla kraiu użytecznemi; 15) przyymuie lub odrzuca za zniesieniem się z Stanami, radą stanu i nayważszym trybunałem sprawiedliwości bulle Papiezkie; 16) mianuie i oddala wedle swey woli Sekretarzów stanu czyli Ministrów. W wszystkich innych sprawach rządowych ograniczona iest władza Królewska 172 artykułem konstytucyi. Król n. p. nie może się żenić bez zezwolenia Stanów, inaczey uważany byłby iako zrzekaiący się korony.

Z Baiony d. 12 Marca.

Gdy d. 7 Marca rozeszła się w Madrycie pogłoska, że woyska powstańców zbliżaią się do stolicy, biegł lud kupami do pałacu i żądał konstytucyi Stanów. Nie popełniono przy tem żadney zdrożności, niektórzy tylko ludzie zostali wygwizdanemi i zmuszonemi krzyczeć: Niech żyie Konstytucyia! co też uczynili. Tymczasem przyiechał Jenerał Ballasteros, który z Waladolidy powołany został dla obięcia dowodztwa. Mocne iego przełożenia były wysłuchane. Infant Don Francesco de Paula, który zaraz oświadczył się za konstytucyią, był od ludu z naywiększą radością powitany, nie tak zaś Don Carlos. — Sześć twierdz, których Konstytucyioniści w zakład przyrzeczenia Królewskiego żądali, były Kadyx, Kartagena, Korunna, Ferrol, Pampelona i Barcellona. Aż do zwołania Stanów chcą powstańcy utrzymać dotychczasowe po prowincyiach junty. — Inkwizycyia została d. 7 zniesioną. — Gubernator Pampelony został uwięziony, ponieważ sprzeciwiał się ogłoszeniu konstytucyi. Powszechne powstanie umowione było na 1 Marca. — Mina wydał pod d. 2 odezwę do woyska, w którey nazwał się Naczelnym Wodzem północney Hiszpanii. Jenerał ten podczas bawienia swoiego w Paryżu był u poselstwa Hiszpańskiego w podeyrzeniu. Dla przekonania się dokładnie o iego postępowaniu i zapobieżenia iego ucieczce, naięto w tym samem domu, w którym on mieszkał, dla młodey i pięknkey Hiszpanki mieszkanie. Po kilku dniach, niby przypadkiem, poznali się z sobą, i w krotce tak była pomiędzy niemi ścisła przyiaźń, że Jen. Mina nigdzie bez piękney Hiszpanki nie wyszedł; siadywał po całych dniach przy niey, bywał z nią na przechadzkach, balach i w teatrach. Cieszono się, iż tak dobrze udał się ten podstęp i nagrodzono sowicie Damę za tę nie nieprzyiemną dla niey pracę. Ona zaś tak rzetelnie dopełniła swoiego zlecenia, nie spuszczania z oczu Miny, iż nawet z nim do Hiszpanii uiechała. — Papiery rządowe poskoczyły w Madrycie do 86 za 100. Konstytucyia wszędzie na drzwiach kościelnych była pozawieszana.

Od granicy Hiszpańskiey d. 13 Marca.

Co za nagła odmiana w Madrycie i w całey Hiszpanii! W owey stolicy, gdzie dotąd ciche tylko poruszenie za-

chodziło, panuie teraz radość. Nietylko osada Madrycka, ale i gwardyie Królewskie chwiać się iuż zaczęły. Gdy rzeczy były na wybuchnieniu w Madrycie, przybył tam Jenerał Ballasteros z swoiego wygnania z Waladolidy, i nakłonił Króla do przyięcia konstytucyi, czemu naywięcey opierał się Jnfant Don Carlos. — Tenże Jenerał udał się d. 7 Marca z władzami Królewskiemi na czele oddziału woyska do więzień, a mianowicie do więzienia Jnkwizycyi i przy radosnych okrzykach ludu uwolnił wszystkich więźniów za polityczne mniemania, pomiędzy któremi znaydował się Hr. Montiio i inni. D. 7 o godzinie 9 w wieczór kazał Król zawołać do siebie radę Kastyliyską, Wielkiego Jnkwizytora i inne władze, i oświadczył im, że konstytucyią przyiął, a zatem ustało ich urzędowanie. Xże Alagon, iako też Montenegro, zaufaniec Króla, i inne osoby są oddalone. — Kadyx sam z siebie otworzy teraz bramy woysku konstytucyynemu. — Rewolucyia w Hiszpanii iest nowego gatunku, zupełnie woyskowa i niema przykładu, iak tylko w dzieiach dawnego Rzymu. Mieć ona zapewne będzie pomyślny wpływ na sprawy południowey Ameryki. Z doniesieniem o niey rozesłano wielu gońców do obcych Dworów. — Niech żyie Król! Niech żyie Konstytucyia! Niech żyie Quiroga! Niech żyie Riego! są teraz powszechnemi okrzykami w Madrycie.

— D. 18 —

Na posiedzeniu izby Deputowanych d. 15 po długich naradzeniach i żywych sporach ustawa względem osobistey wolności przyiętą nakoniec została większością 134 przeciw 115 głosom, tak iż Ministrowie 19 głosami przezwyciężyli. D. 16 złożyła izba Królowi przyiętą tę ustawę. Pisma tuteysze powstaią przeciw przyięciu tey ustawy, i dodaią, że osobista wolność zniesiona iest we Francyi, że żandarmeryia będzie pomnożona, i t. d. Na posiedzeniu dnia ostatniego kommissyia wyznaczona do roztrząsania proiektu do ustawy względem ścieśnienia wolności pisania dzienników, zdała o nim izbie sprawę i proponowała iego przyięcie tak iak go izba Parów uchwaliła. Natychmiast zapisało się wielu mowców za i przeciw temu proiektowi — Zapewniaią, iż kilkunastu znakomitych członków prawey strony oświadczyło Ministrom, iż popierać niemogą wniesionego przez P. Decazes proiektu do nowey ustawy o obiorach, ponieważ iego zasady tak są błędne, iż przez poprawy sprostowanemi bydź nie mogą. Ministrowie mieli zatem cofnąć ten proiekt i nowy układaią, do którego ułożenia zaproszonemi są Deputowani Lainé, Corbieres i Villele.

Dziennik Quotidienne zawiera przepowiedzenie zmarłego w St. Afrique w r. 1818 Oyca Lezane, które tegoż roku przesłane było na ręce iednego z Parów, lecz ten lekce go ważąc, zachował go u siebie i nie ogłosił aż 13 Lutego r. b. Przepowiedzenie to iest takiey osnowy: Rok 1820 zacznie się okropnie; Francuzi podzielą się na stronnictwa. Popełniona zostanie wielka zbrodnia, na którą oburzy się Francyia i Europa. Dobrzy ludzie połączą się dla pokonania złych. Potem nastąpi znowu spokoyność i dziecko ożywi nadzieię w sercach Francuzów, i Lilie rozrastać się będą.

Z Dole w departamencie Jury piszą pod d. 5 b. m. co następuie: "Wczoray przybyli tu Missyionarze; cała ludność

wyszła przeciw nim; mieli kazania do mnostwa zebranego ludu. Dziś rano, wyraża tenże list, widzieć się u nas dało niezwyczayne natury ziawienie. Padał śnieg, i z chmury śnieżney uderzył piorun w wieżą głównego kościoła, w którym znaydowało się do 300 ludzi zgromadzonych. W krótce potem uderzył drugi w zakrystyią tegoż kościoła i zapalił ią. Prędki tylko ratunek obywateli ochronił ten gmach od spalenia. Traf ten iest od stronników i przeciwników Missyonarzów rozmaicie wykładany. „

Podług pism naszych, młody człowiek nazwiskiem Dunan, ktory w Annecy wykradł kościelne naczenia, został w Chambery w Sabaudyi żywo spalony.

R O Z M A Y T O S C I.

O obrzędkach Wielko - Czwartkowych w Rzymie.

(Wyiątek z podróży pewnego Polaka do Włoch w r. 1815 i 1816.)

Trzy razy na rok odprawia Papież Mszą śpiewaną, to iest: na Wielkanoc, na Boże narodzenie i na S. Piotra. Ma on tę Mszą na tronie swoim, a przy ołtarzu zdeymuie tiarę i dalmatykę, w którey go do kościoła przynoszą; nie używa bowiem tiary, iak tylko, kiedy go wnoszą do kościoła i gdy lud błogosławi na balkonie. Podczas Mszy zaś infulę zwyczayną nosi. Między wszystkiemi obchodami religiynemi, wielko - tygodniowe pierwsze trzymaią mieysce.

O ceremonii Wielko - Czwartkowey możnaby powiedzieć, że ani oko nic podobnego nie widziało, ani ucho nic podobnego nie słyszało. Wielkość uroczystego obchodu przewyższa większa ieszcze pobożność męża, który doznawszy całey nieszczęsney kolei zmartwień ludzkich, w Bogu ufność, w Bogu pociechę, w Bogu znalazł i nagrodę, a między ludźmi zyskał to uszanówanie, iakie się Swiętym między żyiącemi należy. Wybladła twarz Oyca S., siedmio - niedzielnym postem wyniszczona, iaśniała między wszystkiemi blaskiem prawdziwey pobożności, a otaczaiący go kościelny przepych nie był poświęcony próżności ludzkiey, ale chwale Pana nad Pany. Nie nam, nie nam, ale Imieniowi Twoiemu, niech będzie chwała. Przez cały wielki Czwartek Papież iest ciągle od 10tey z rana do 8mey w wieczór na nabożeństwie kościelnem. Obrzędy odprawiaią się na przemiany w różnych salach czyli kaplicach Watykanu, gdzie tylko osoby bilety maiące wstęp maią. Zaczyna się obchód wielkoczwartkowy od przypuszczenia Kardynałów do błogosławieństwa i pocałowania ręki. Kardynałowie postępuią podług starszeństwa każdy osobno, a widok tych poważnych starców rzucaiących się u nóg Namiestnika Chrystusa, wzbudza uczucia prawdziwey pokory religiyney. Po tey ceremonii zaczyna się Msza śpiewana przez iednego z Kardynałów. Po Mszy niosą Papieża na tronie z N. Sakramentem do grobu Pańskiego, iaśnieiącego nieprzeliczoną liczbą iarzącego światła. Poprzedzaią go, chór śpiewaiących Xięży i szereg Kardynałów pontyfikalnie ubranych. Przy grobie Pańskim schodzi Oyciec S. z tronu i składa N. Sakrament, potem rzuca się na ziemię, a w tem Anielskie głosy zaczynaią żałobny chór przy grobie Pańskim. Są to głosy, któreby umarłych ocuciły, a żywym chwile śmierci słodyczą napełniły. Od grobu Pańskiego niosą Papieża na ganek kościoła S. Piotra dla dania błogosławieństwa zgromadzonemu

na placu ludowi. Ledwie się Papież na ganku pokaże, rzuca się wszystko na kolana, powstaie martwa cichość, a tysiące ludzi iednem tylko oddychaią tchem uszanowania i uwielbienia. Przystępuie potem Papież do umycia nog Apostolom. Wybieraią do tego ubogich Xięży ze wszystkich narodów, których pobożność do Rzymu z dalekich kraiów sprowadziła. Są oni w białe szaty przyodziani i siedzą na wysokich stopniach. Papież sam obmywa, obciera i całuie gołe nogi z naywiększą pokorą. Stałem obok iednego z tych Apostołów, któremu naprzód Papież nogi obmywał. Był to Ormianin, wychowany w cieniu cedrów Libanu; długa broda zdobiła twarz poważną, a cała postać oznaczała prawdziwą pobożność. Gdy go Papież w nogę pocałował, potoczyły się łzy rzęsistym strumieniem po wybladłey twarzy starca. Była to chwila tryumfu, chwila szczęścia, chwila zbawienia, na zawsze pamiętna w życiu tego szanownego Xiędza. Przybył on z Syryi do Rzymu, aby ucałował nogi Apostoła Piotra a Opatrzność przeznaczyła go samego na tego Apostoła, któremu Namiestnik Chrystusa nogi całuie. Kto na widok tego płaczącego starca sam nie zapłakał, ten nie zna co iest uczucie, co iest pociecha co iest szczęście w życiu ludzkiem. Każdy z tych Apostołów odbiera z rąk Oyca S. medal złoty wartości 6 dukatów i bukiet z fiałków białych, iako znak niewinności i czystości.

Idzie się potem do wielkiey sali, gdzie iest stół wspaniale przygotowany na wieczerzę Pańską. Obmywa naprzód Papież ręce Apostołom, błogosławi potem stół do którego siadaią. Potrawy na talerzach przynoszą Prałaci i podaią Papieżowi, który daie każdemu Apostołowi, odmienia tależe, podaie wino, słowem, wszystkie usługi sam czyni z taką uprzeymością i pokorą, że się zdaie widzieć prawdziwą wieczerzę Pańską. Pod czas tey wieczerzy trwaiącey przeszło pół godziny, ieden z Prałatów czyta z aktów Apostolskich historyią wieczerzy Pańskiey.

Nigdy nie słyszałem i nigdy iuż słyszeć nie będę podobnego wspaniale uroczystego głosu, iak był tego człowieka. Nie można sobie wystawić, nie słyszawszy tey deklamacyi, aby ięzyk iaki mógł się podnieść do takiey harmonii. Zdawało się że słowa z Nieba między nas padały. Jest to tryumf ięzyka Włoskiego.

Nabożeństwo poobiedne kończy sławne Miserere w kaplicy Syxtusa. Nikną pomału światła w kaplicy, powstaie cichość, Papież rzuca się na kolana, a za nim Kardynałowie i wszyscy przytomni. Wtem wśród promieni xiężyca i bladego z góry spadaiącego światła, roznoszą głosy to słowo Miserere wszystkiemi tonami i semitonami, których ani początku ani końca postrzedz nie można. Nie są to głosy ludzkie, nie iest to harmonika, nie są tony instrumentów, iest to chór Serafinów i Cherubinów, który kto raz słyszał, w Niebie iuż nic pięknieyszego nie usłyszy. Miserere śpiewaią Aniołowie, Miseere powtarzaią sklepienia gmachu kościelnego, Miserere odbiia się w sercu rozczulonych miłosierdzia błagaiących słuchaczów.

Oświecenie krzyża w kościele S. Piotra zakończyło godnie ten wspaniały obchód religiyny. Jak ognisty meteor wznosi się wśród niebotyczney kopuły S. Piotra, ten dwudziesto-łokciowy goreiący krzyż, rzucaiąc na przemiany wielkie cienia i wielkie światła na ogromne massy tego gmachu. Kościół ten naywiększy w świecie zdaie się w dwóynasob ogromnieyszy, a wysokość kopuły niknie w cieniu własney wielkości. Widowisko to iedyne w świecie przybiera ieszcze okazałości bytnością Papieża leżącego pod krzyżem; wszystko pogląda z uszanowaniem na tego świętego starca, a kto nie zna mocy i wyrażenia obrządków religiynych, tu ie pierwszy raz uczuie.

DODATEK
DO Nro 28.
GAZETY KRAKOWSKIEY

KRAKOWA DNIA 5 KWIETNIA 1820 ROKU WE SRODĘ

— *Z Krakowa.* —

Towarzystwo Dobroczynności.

W Kosciołach przy Grobach Pańskich z zwykłą gorliwością przez Panie odbyta kwesta na ubogich przyniosła 3700 złotych.

Dwa tysiące siedemset złp. odesłano do kassy Towarzystwa naszego, a tysiąc zło. rozdano ubogim wstydliwym.

Opatrzność cudownym sposobem, nie tylko żywi i opatruie 275 ubogich w Domu Opieki, i na niczem im niezbywa, ale ieszcze nastręcza środki wspierania nieszczęśliwych.

Dzięki wam Szanowne Panie, dzięki Ci Przewodnicząca Jm Prezesowo, powtarzamy Wam głos wdzięczności tych, których Los, czwarty rok iuż od Istnienia Towarzystwa naszego, z rzetelną zasługą osładzacie.

Mieroszewski Prezyduiący.

Z Londynu d. 18 *Marca.*

Mówią, iż Król koronować się będzie w rocznicę swoich urodzin d. 12 Sierpnia. Dotąd bawi w Brighton i zdrowie się iego polepsza.

Z osobistego maiątku po zmarłym Królu pozostało się tylko do 130,000 Fs. W r. 1788 rachowano iego osobistą własność do 600,000 Fs. Po śmierci Królowey znaleziono także mniey osobistego maiątku, niżeli się spodziewano.

Gazeta Dworska zapełniona iest adressami powinszownemi wstąpienia na tron J. K. M. Jeden z Irlandskich adressów życzy Monarsze, aby tak długo panował iak oyciec iego.

Lord Castlereagh poiechał d. 11 do Irlandyi, dla odwiedzenia oyca swego Margr Londondery.

D. 16 b. m. rozpoczęła się w Jork sprawa Hunta z powodu zaszłych w Manszestrze zdarzeń. O godzinie 9 z rana stanęli przed sądem oskarżeni Hunt z swoim obrońcą Pearson, Johnson, Wylde Heali Swift, Saxton i inni. P. Littledale wniósł oskarżenie; obwinieni oświadczyli się bydź niewinnemi, poczem przystąpił sąd do słuchania świadków. —— D. 13 ziechał Hunt z Preston do Manszestru i wysiadł do Chapmana. Wyszedł zaraz na poddasze i z okna, z którego zale-

dwo mógł głowę i ręce pokazać, mówił do ludu. "Przybywam, rzekł, z Preston i iadę do Jorku. Wiecie dla czego, że dla oskarżenia morderców ludzi na Peterloo. Ale gdy magistrat ma prawo rozpędzić was, rozeycie się zatem spokoynie do domów. Czyńcie wasz obowiązek, tak iak ia czynię. Bądcie zdrowi.,, — Lud krzyczał wprawdzie, że magistrat niema prawa rozpędzić go, ale rozszedł się, a Hunt poiechał do Jorku.

Jak dalece pisma oppozycyyne oburzaią lud przeciw Rządowi, okazuie następuiąca okoliczność: Jedno z nich umieściło niedawno, iakoby Szewc nazwiskiem Chambers doniósł policyi, iż dowieść potrafi, że świadectwa przeciw spiskowym w ulicy Cato (Ministrom) są zmyślone, że Thistlewood i iego wspólnicy przez naięte przez Rząd osoby uwiedzionemi i niewinnie w łapkę wciągnionemi zostali. Te kilka wyrazów wydrukowane zaraz wielkiemi zgłoskami na kartkach zostały, które chłopiec po mieście roznosił. Chłopiec zaprowadzony iednak w krótce został do urzędnika policyi Birnie, i gdy wytłomaczył się od kogo z temi kartkami był wysłany, został puszczony. Chambers był także słuchany, lecz okazało się, że o niczem nie wie i został do domu odesłany.

Dotąd hrabstwo Kilkenny w Jrlandyi miane było za nayspokoynieysze; lecz niestety pokazali się i tam burzyciele i wiele mieysc złupili, ludzi znieważyli i pokaleczyli. Od przybycia Jenerała porucznika Paget do Athlone, który w zachodnich powiatach naczelne obiął dowództwo spodziewaią się przywrócenia spokoyności. Znaczne oddziały pułków 93 i 42go stanowią osadę w Athlone. Jenerał ten zaciągnął do 400 tęgich chłopów, którzy wspierać będą policyianów w zaburzonych okolicach, aby ile można cywilnym nie woyskowym sposobem przywrócić spokoyność. Tymczasem przy Castlebar zaszła żywa potyczka między woyskami i Ribbonmenami, których woyska, gdy otrzymały posiłki, poraziły i ranionego ich dowódcę Conway schwytały, od którego spodziewalą się ważnych wyiaśnień. P. John Bourke miał w inney potyczce zabić ich 60 i wielu w niewolą poiąć. — W hrabstwie Roscommon sądzą pochwyconych Ribbonmenów, z których iuż kilku obwieszono. — W hrabstwie Galway udało się zwierzchności rozbroić chłopów, którzy bronili dzierżawców.

Listy z wyspy S. Tomasza donoszą, że Boliwar udał się z Angostury do głowney kwatery nad rzeką Apure, i że przy odieździe przyrzekł władzom, iż do 15 Lutego będzie w Karakas. Z Margarita nadchodzą ciągle doniesienia o postępach powstańców; całe Królestwo Santa Fe znayduie się w ich posiadłości, a Antioquia i Choco ogłosić się miały niepodległemi. Rozchodzi się także wieść, że Lima otworzyć miało bramy zwycięzkiemu woysku powstańców

Liczbę ludzi, którzy w iedney prowincyi Wenezuela i iey okolicach od r. 1810 przez woynę, głod i trzęsienie ziemi wyginęli, podaią do 222,000.

Z Madrassu d. 12 Września.

D. 5 Czerwca umarł Król Awy po 38 letniem panowaniu. Nastąpił po nim iego wnuk. Zwłoki zmarłego Króla włożono na stos, spalono, a popioł w naczenie zebrano. Gdy teraźnieyszy Król dowie-

dział się, że własny iego brat zamyśla wydrzeć mu tron, kazał go z dziećmi i całą rodziną pochwycić i w czerwonych workach w morze wrzucić; gatunek śmierci, podług praw kraiowych dla rodziny Królewskiey przepisany. Stryy Króla został na tortury wzięty, potem w więzieniu, rownie iak szwagier i pierwszy Minister uduszony. Ogółem z powodu tego spisku do 17,000 ludzi utraciło życie. Dobra szwagra Królewskiego zostały skonfiskowane i wynoszą do 2 mill. rupiy.

Potwierdza się, że Hollendrzy cofnęli się z Palembang; opanować oni chcieli batteryią o 30 działach, którą Malajowie założyli, ale odpartemi zostali.

Po Nabobie Karnatyku obiął rządy młodszy syn iego.

Z Turynu d. 28 Lutego,

Monarcha nasz uprzedzaiąc życzenia swego ludu ustanowił naradcze prawodawcze kollegium, które proponować ma ulepszenia i odmiany, iakich okoliczności czasu wymagaią. Od 50 lat, wyraża Król w rozporządzeniu swoim, zaszły niektóre rzeczy, które dla dobra kraiu należy odmienić.

Od brzegów Menu d. 21 Marca.

Sztuttgardska Dworska gazeta oświadcza, iż upoważnioną iest do ogłoszenia umieszczone w Merkurze Szwabskim dwa doniesienia iako zupełnie zmyślone: 1) iż Kongress Wiedeński, ponieważ nie może się na głowne punkta ugodzić, roziechać się ma; 2) iż nad Renem od Wesel aż do Moguncyi stanąć ma 40tysiączny obserwacyyny korpus przez połowę z Austryiackich i Pruskich woysk złożony, dla bezpieczeństwa granic Niemieckich.

Za pozwoleniem W. Xcia Badeńskiego utworzone także w tym kraiu zostało Biblyne towarzystwo. Srodkowy iego wydział, którego prezesem iest Minister stanu Baron Berckheim, zgromadził się pierwszy raz d. 2 b. m.

W Parmie ogłoszono bardzo proste lekarstwo przeciw grasuiącey w tamteyszych okolicach zaraźliwey bydlęcey chorobie, które w wielu okolicach Włoch okazało się bardzo skutecznem. Codziennie rano i w wieczór wlewa się choremu bydlęciu w gardło szklankę ługu z prostego drzewowego popiołu, oczyszczonego lub przecedzonego, zmieszanego z szklanką dobrego octu. Lekarstwem tem użytem zawczasu uratowano wiele bydła, które nawet bydło zdrowe ochroniło od zarazy.

Cała Grecyia oddaie hołd patryiotyzmowi mieszkańcom Scio; wszystkie wyspy Archipelagu uważaią to miasto iako nowe Ateny. Wielkie kollegium w Chios iest mieyscem powszechnego zgromadzenia uczącey się Greckiey młodzieży. Liczba uczniów w tem kollegium wynosiła w r. z. do 700, a do końca tegoż roku doszła zapewne do 1000. Pomiędzy wielu znakomitemi professorami celuie tam P. Bombs który długi czas słuchał w Paryżu nauk fizycznych i matematycznych, i zamyśla w Nowogreckim ięzyku wydać początki chemii. Do założoney w Scio drukarni sprowadzono z Paryża druki, prassy, i inne potrzeby. Nayważnieyszem iednak ziawieniem w dzisieyszey Grecyi iest założenie w Scio publiczney biblioteki, która iuż do 30,000 xiążek liczy.

Z Lizbony d. 20 Lutego.

Nakoniec postanowił N. Król nasz, iż nigdy z Brazylii do naszego kraiu nie powroci. Lubo to postanowienie zasmuca

przyiacioł oyczyzny, cieszemy się iednak spokoynością, którey nasi sąsiedzi Hiszpanie nie doznaią. Wiadomości z tego kraiu ściągaią tu naywiększą uwagę. Z naszey strony przez Naczelnego Wodza, Lorda Beresferd, poczynione są na granicach kroki bezpieczeństwa. Osady w Elwas i innych nadgranicznych twierdzach są powiększone.

Naywiększe stopnie ciepła.

Dnia 26 Marca r. b.	Stopni ciepła	† 5,2
— 27	— — —	† 5,2
— 28	— — —	† 8,4
— 29	— — —	† 8,4

Dnia 27 i 28 Marca 1820. cena zbóż różnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

Korzec	1. Zł.	gr.	2. Zł.	gr.	3. Zł.	gr.	4. Zł.	gr
Przenicy	15	—	14	15	14	—	12	15
— Zyta	7	15	7	—	6	15	6	—
— Jęczmienia	6	—	5	15	5	—	4	15
— Owsa	4	15	4	10	4	—	—	—
— Jagieł	19	15	19	—	18	—	17	15
— Grochu	7	15	7	6	6	15	6	—
— Rzepaku	21	15	21	—	20	—	19	—

Cena Zboża

W Warszawie d. 25 Marca.

Korzec Pszenicy od Złp. 18 do 21.

— — Żyta	— —	7 —	11.
— — Jęczmienia	— —	7 —	11.
— — Owsa	— —	7 —	8.
— — Grochu	— —	12 —	14.

Cena Zboża

W Gdańsku d. 24 Marca.

Łaszt (30 Korcy wynoszący.

Pszenicy	od Złp.	700	do 960.
Żyta	— —	400 —	460.
Jęczmienia	— —	320 —	370.
Owsa	— —	260 —	320.
Grochu	— —	500 —	540.

Bieg Pieniędzy

W Krakowie d. 4 Kwietnia.

		Złp.	gr.
Czer. Zł. Holl: monetą Courant		19	9
— detto Cesarski	. . . . — .	19 —	6
Fryd. Pruskie	. . . . — .	33 —	15
Luidor	. . . . — .	30 —	—
złoto frankowy	. . . . — .	32 —	10
Szeiny Wiedeńskie za 100	— .	233 —	—
Złoty ryński Szeinami	. — .	1 —	21

TEATR NARODOWY.

W przyszły Czwartek to iest dnia 13 Kwietnia 1820 Na Benefis *Edwarda Burdeńskiego* dane będzie wielkie Czarodzieyskie Melodrama w 4 Aktach napisane pod tytułem: PAŁAC LUCYPERA.

DONIESIENIA

W Handlu Piotra Steinkellera w ulicy Szczepańskiey pod Nr. 372 znayduią się do sprzedania każdego czasu 1) Prawdziwy Nankin Ostendyński w naylepszym gatunku, w małych sztukach po złp. 9, a w większych po złp. 16. 2) Powozy Wiedeńskie cało i półkryte w fasonie naynowszym. 3) Koniczyna Staierska i Lucerna.

W Krakowie przy ulicy Floryiańskiey w Kamienicy pod Nr. 551 na dole dnia 7 kwietnia b. r. o godz. 10 ranney sprzedarz publiczna odbędzie się za gotową zapłatę Cytryn, Pomarańcz, Medalionu złotego z łancuszkiem, zaś

W Kazimierzu przy ulicy Krakowskiey w Domu pod Nr. 61 dnia 13 Kwietnia b. r. o 10 god. pieca żelaznego, Stołów, Kassy, ław, Prasy, szkła rożnego i innych; chęć kupna maiących na oznaczone mieysce zaprasza. W Krakowie d. 5 Kwietnia 1820 r.

Skorczyński, Kom. Sąd.